

— розширення емпіричної бази юридичних наукових досліджень, що не може обмежуватися тільки досвідом вітчизняного соціально-правового розвитку, а й має охоплювати досвід інших країн, різних цивілізацій.

— розвиток критичної складової наукових досліджень, що покликаний виявляти не тільки позитивні сторони соціально-правового розвитку, а й негативні сторони, що вимагає більш повного дослідження проблем розвитку держави і права [3].

З огляду на вище сказане, можна зробити висновок, що юридична наука — це процес дослідницької інтелектуальної людської діяльності, спрямованої на виробництво нових знань, а також на систематизацію існуючих теоретичних та практичних юридичних знань. Юридична наука є основою для здобуття нових знань про державу і право, становлення системи знань про закономірності сукупного розвитку та сутності держави і права у сучасному вимірі. Новітньою тенденцією сучасної юридичної науки є розвиток наукових досліджень в контексті інтергративності, комплексності, варіативності та розширення емпіричної бази.

Література:

1. *Юридична наука, в системі суспільних (соціальних) наук [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/law/9266/>*

2. Керимов Д.А., Шейнфелд Б.В. *О предмете общей теории государства и права. / Советское государство и право — 1957. — № 12. — С. 34.*

3. Гусарев С.Д. *Юридична деонтологія. Основи юридичної діяльності [Текст] : навч. посіб. / С. Д. Гусарев, О. Д. Тихомиров. — 4-те вид., стер. — К. : Знання, 2010. — 495 с.*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Шапенко Л. О.

старший викладач

Юридичного інституту

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

Освіта у сучасному світі, як слушно зауважила М. Корнівська, — це складне й багатогранне суспільне явище, спосіб передачі, засвоєння та перероблення знань і соціального досвіду. Вона охоплює діяльність реально сформованих суспільних інститутів, які здійснюють підготовку молоді до життя на основі отриманих знань у дошкільних дитячих установах, у середніх спеціальних, професійно-технічних і вищих навчальних закладах [1, с. 359-362].

Будучи основним соціальним інститутом сучасного світу, освіта відіграє важливу роль у формуванні інформаційного суспільства, слугує засобом попередження та корекції негативних чинників соціально-політичного розвитку майбутнього людства.

На початку ХХІ століття освітня діяльність зазнала суттєвого реформування, в результаті чого відбувся перехід від соціалістичних ідей надання освітніх послуг до сучасних інноваційних форм навчання та оцінки здобутих знань, що відповідають умовам Болонського процесу. Запровадження нових форм навчання вимагає, в свою чергу, застосування, поряд із усталеними, новітніх методів та підходів викладання базових дисциплін, особливо для студентів юридичних спеціальностей. Оскільки специфіка навчального процесу майбутніх фахівців з права передбачає закладення у їх свідомість тих професійних знань, умінь та навичок, необхідних для діяльності в сучасних умовах розвитку нашої країни як правової держави.

Спираючись на думку таких фахівців в галузі педагогіки та психології, як Сергєєнкова О.П., Кузміньський А.І., Ягупов В.В., Ортинський В.Л., Безпалько О.В., Булгакова Н.Б., Рахманінов В.О. та ін., які досліджували питання навчальної діяльності людини, варто підкреслити, що основним компонентом в цій діяльності є мотивація, тобто спонукальна сила, яка забезпечує залучення особистості до пізнавальної діяльності, стимулює розумову активність до здобуття знань з метою задоволення своїх потреб. Разом з тим, Булгакова Н.Б. та Рахманінов В.О. визначають, що функціональна характеристика навчального процесу пов'язана з реалізацією пізнавальної, виховної, навчальної та психологічної функції [2, с. 87].

Пізнавальна та навчальна функції передбачають засвоєння в процесі навчання спеціальних теоретичних та практичних знань, загально-навчальних умінь та навичок, а також формує певні якості, світогляд особистості.

На особливу увагу при підготовці майбутніх юристів заслуговують психолого-педагогічні підходи, які лежать в основі реалізації виховної та психологічної функції навчального процесу. Розкрити суть зазначених підходів можна звернувшись до українського педагогічного словника, в якому зазначено, що педагогічна психологія вивчає закономірності психічної діяльності людей в процесі навчання, виховання та оволодіння соціальним досвідом, а також покликана виявляти і використовувати психологічні резерви викладача та студента з метою оптимізації навчального процесу [3, с. 252].

Тобто стає зрозумілим, що на всіх етапах навчання, а особливо на першому курсі студенти потребують уваги з боку викладача, яка проявляється у вивченні психічної діяльності студентської молоді в умовах навчання, розкритті інтелектуальних здібностей, з'ясування закономірностей засвоєння знань, умінь та навичок, формування у молодого покоління уміння вчитися. Задача викладача вищого навчального закладу розкрити потенціал кожного майбутнього фахівця шляхом формування наукового світогляду, перетворення здобутих знань на переконання, стимуляції науково-пізнавальної діяльності студентів.

Роль виховної функції найбільше проявляється в процесі управління поведінкою студентів. Саме цей процес є важливим для студентів-першокурсників юридичного спрямування, оскільки закінчивши загальноосвітній навчальний заклад, дуже тяжко одразу адаптуватися до навчання у вищій школі, а особливо, стійко сприймати весь вал нової інформації: вивчити понятійний апарат, зрозуміти механізм реалізації, джерела правозастосування та інші правові категорії і принципи існування конкретних державних інститутів та систем права, розкрити основні закономірності процесу державно-правового розвитку нашої та інших держав, особливо тоді, коли загальнотеоретичні знання та уявлення не завжди відповідають реальній дійсності.

Прагнучи сформувати активну особистість студента, викладач повинен враховувати його потреби, інтереси з першого кроку в доросле життя та нове соціальне середовище. Роль викладача в цей час спрямована не тільки на формування предметних знань, а й на надання допомоги студентам швидше пристосуватись до нового оточення.

Також слід враховувати різноаспектні форми адаптації студентів до нових умов, таких як: медико-біологічна (харчування, кліматичні, екологічні умови); комунікативна (до різних видів спілкування); адаптивна до різних компонентів педагогічної системи (до викладання навчальної дисципліни, до організаційних форм роботи, до студентської групи та її соціально-психологічного клімату, до системи контролю, самопідготовки тощо) [2, с. 88].

Студенти-першокурсники, опиняючись в новому соціальному середовищі певний період перебувають у стані заклопотаності, стурбованості, психологічної напруги. Для подолання цих негативних явищ та активного включення студентів у навчальний процес викладачі повинні звертати увагу на психологічний стан кожного студента з метою прискорення процесу адаптації молодих людей до навчання у вищому навчальному закладі та нових соціокультурних умов і способів поведінки. Викладач повинен враховувати, що психологічний стан залежить і від самопочуття людини, і від її індивідуально-психологічних особливостей.

З метою найбільш ґрунтовного аналізу та виявлення психологічних проблем сучасної студентської молоді необхідно проводити соціологічне опитування, анкетування та тестування. При виявленні проблем чи для їх попередження викладач повинен коригувати, а інколи і змінювати методику та прийоми навчання.

Як висновок, варто зазначити, що кожен викладач в процесі підготовки студентів юридичних спеціальностей повинен спиратися на гуманістичну концепцію навчання, яка передбачає виконання таких вимог, як: спрямування на особистість студента, довіра до нього, відчуття симпатії, захоплення навчальною дисципліною, відмова від «маски соціальної ролі». Системне вивчення психічних особливостей студентів дозволить відпрацьовувати стратегію управління навчально-виховним процесом та застосувати ефективну технологію навчання, що забезпечить формування у них розуміння пріоритетності юридичної діяльності, яка покликана забезпечити реалізацію державної політики на основі утвердження ідеалів рівності, свободи і справедливості в суспільстві.

Література:

1. Корнівська М. Молодь як основний реалізатор нової парадигми сучасної цивілізаційної освіти / М. Корнівська // Гуманітарно-наукове знання: розмаїття парадигм. Матеріали Між-

народної наукової конференції 14-15 жовтня 2013 р. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2013. – С. 359-362.

2. Булгакова Н.Б. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. / Н.Б. Булгакова, В.О. Рахманінов. – К. : НАУ, 2012. – 204 с.

3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 375с.

ОГЛЯД ГЕНЕЗИ КОНЦЕПЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ В ЕПОХУ АНТИЧНОСТІ

Шурдук Р. В.

*асистент кафедри теорії та історії держави і права
Київський університет права Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Варто зазначити, що сучасна уніфікація праворозуміння, яка часом небезпідставно сприймається як вестернізація, генерує загальний політико-правовий простір з «гравітаційним» центром, створюваним інститутом прав людини.

З виниклих у 4-3 століттях філософських шкіл переважний вплив отримали стоїцизм (засновник Зенон з Кітіона), школа Епікура і скептицизм. У центрі вчення стоїків (в систематичній формі викладене Хрисіппом, 3 століття до н. е.) – етичний принцип покори світовому закону. Єдину світову силу, якою є бог, але за своїм внутрішнім законом перетворюється на світ, стоїки слідом за Гераклітом шукають у вогні. Вогонь є і першоречовина, і світова душа, всерухаючий і всеутворюючий розум [1, с. 11-12].

Софіста-сенсуаліста Протагора 481–411 рр. до н.е., зазвичай, визнають родоначальником антропоцентризму, зокрема у правовому його вимірі, однак таке твердження є досить умовним та слугує радше утилітарній меті, адже зафіксований вислів «Міра всіх речей – людина, – існуючих, що вони існують, а неіснуючих, що вони не існують» [2, с. 15], радше відображає методологічну позицію Протагора. З огляду на надання вирішальної ролі «вихованню в душі поваги до законів держави».

Антифонт (біля 400 р. до н.е.) викладає ідею про рівність всіх людей від природи, «у всіх людей – елінів і варварів, знатних і простих – одні і ті ж природні потреби. Нерівність всіх людей випливає з людських законів, а не з природи». «За природою ми всі у всіх відношеннях рівні». Розрізняючи «закони полісу» та «закони природи», [3, 102-104]

Надзвичайно важливі судження, що вперше дозволяють простежити та розглянути зв'язок між природним правом та концепцією суспільного договору, а також критично дослідити ступінь взаємообумовленості цих явищ.

У продовження елліністичного осмислення «суспільного договору» наведемо судження софіста Лікофрона (280 р. до н. е.), який визначав державну комунікацію через результат договору людей між собою про взаємний союз. «Закон у такому разі виявляється простим договором або просто гарантією особистих прав, зробити ж громадян добрими і справедливими він не в силах» [4, с. 43-54].

Окрему увагу слід звернути на вирішальність поглядів Сократа (469-399 рр. до н. е.) для формування нових методологічних прийомів для дослідження соціальних явищ, зокрема права. Рационалізм покладено в основу суджень про природне право і позитивний закон. Політичні та правові явища виступають у якості об'єктів критичного (раціонального) Сократа.

Сократ розвиває принцип верховенства законів над усіма сферами державного і суспільного життя. Тотожність законного і справедливого («Що справедливо, то і законно»). Мораль і істина тотожні. Сократ стверджував, що моральні якості (чесноти) мають об'єктивну природу і не залежать від суб'єктивної оцінки людини. Істина (мораль) – це знання. Зло люди роблять через незнання. Оптимальною формою правління Сократ вважав аристократію (правління «знаючих», інтелектуальної еліти суспільства) [5, с. 89-94].

Одним з перших представників античної філософії, що виокремив такі самостійні об'єкти дослідження, як держава і право був Платон (428 або 427—347 до н. е.). Апіорність справедливості постає у «Законах» та «Державі» у якості загального Мірйла та першоджерела, справедливості закони розглядалися Платоном як реалізовані в земному житті ідеї (проекції) ідеальних сутностей. Справедливе, відповідно до життя поліса, за Платоном, полягало в тому, щоби ко-